

ФІЛОСОФІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Стаття присвячена дослідженню ролі філософії в сучасному світі, її значенню для розуміння глобальних соціальних, політичних та культурних процесів. У статті розглянуто, як філософські концепції адаптуються до викликів сучасного суспільства, включаючи розвиток технологій, глобалізацію та зміни в моральних і етичних стандартах. Особливу увагу приділено взаємодії філософії з іншими науками та її ролі у формуванні критичного мислення та етичного підходу до прийняття рішень. Автор підкреслює, що філософія залишається важливим інструментом для аналізу та осмислення сучасних реалій, допомагаючи людині орієнтуватися в швидкозмінному світі.

Ключові слова: *філософія, сучасний світ, глобалізація, технології, етика, критичне мислення, суспільство.*

Abstracts

The article is devoted to exploring the role of philosophy in the modern world and its significance for understanding global social, political, and cultural processes. The study examines how philosophical concepts adapt to the challenges of contemporary society, including the development of technology, globalization, and changes in moral and ethical standards. Particular attention is given to the interaction of philosophy with other sciences and its role in forming critical thinking and an ethical approach to decision-making. The author emphasizes that philosophy remains an essential tool for analyzing and understanding current realities, helping individuals navigate a rapidly changing world.

Keywords: *philosophy, modern world, globalization, technology, ethics, critical thinking, society.*

Вступ

Філософія, як дисципліна, що досліджує основні питання буття, пізнання, істини, моралі та людського існування, завжди відігравала важливу роль у суспільному розвитку.

Метою дослідження є висвітлення ролі філософії в сучасному світі, аналіз її впливу на науку, етику, політику та технічний прогрес, а також дослідження ключових філософських викликів та проблем, що стоять перед людством.

Виклад основного матеріалу.

У XXI столітті філософія значно зблизилася з наукою, сприяючи розвитку критичного мислення, методології досліджень і логічного аналізу. Тож одним з провідних напрямків у сучасній філософії є філософія науки, яка займається аналізом наукових методів, теорій та обґрунтувань [4].

Філософія також допомагає аналізувати етичні аспекти наукових досліджень, зокрема в біоетиці, яка займається проблемами клінічної етики, генетики, медичної інженерії та штучного інтелекту. Етичні дилеми, що виникають у контексті сучасної науки і технологій, зокрема пов'язані зі штучним інтелектом, етикою досліджень та охороною приватності, потребують філософського осмислення і вказують на важливість міждисциплінарної взаємодії філософії з іншими науками.

Сучасна філософія етики також досліджує екологічні питання, пов'язані зі зміною клімату та знищенням біорізноманіття. Філософи, такі як Ганс Йонас, звертають увагу на етичну відповідальність

людини перед природою та майбутніми поколіннями. Ідеї «етики відповідальності» стають основою для формування екологічної політики і визначення нових моральних стандартів, спрямованих на збереження планети [3].

Розвиток технологій, зокрема штучного інтелекту, біоінженерії та цифрових платформ, ставить перед філософією нові питання щодо природи людської особистості, моральних прав і свобод, а також взаємодії людини з машинами. Технофілософія аналізує питання, пов'язані з етичними та антропологічними наслідками впровадження нових технологій.

Сучасна екзистенційна філософія зосереджується на питаннях сенсу життя, свободи, смерті та відчуження, особливо в умовах швидкого розвитку технологій і глобалізації. Люди у світі, де панує цифрова реальність, стикаються з новими формами відчуження та втрати автентичності, що створює екзистенційні дилеми. Сучасна філософія постійно формулює нові запитання, які зумовлюються нашим сьогоденням і це не дивно, оскільки «власне, дух філософії – в її запитувальності: хіба можна отримати відповідь, не запитавши? Саме формулювання питань виявляє нові горизонти світу, розширює межі реальності» [6].

Виклики, які постали перед людством останнім часом, наприклад, пандемія COVID-19 зумовили цілий ряд філософських досліджень спрямованих на осмислення нової реальності в яку потрапило людство [7, 8, 9]. Це ще раз засвідчує про те, що не можна зупинитися на класичному філософському спадку, бо принаймні його треба творчо застосовувати до нових обставин життя людського суспільства, щоб знаходити на гострі питання сьогодення та вибудовувати стратегії успішного розвитку.

Висновки

Філософія в сучасному світі відіграє ключову роль у формуванні критичного мислення, етичної рефлексії та розуміння глобальних проблем. Вона забезпечує інструменти для аналізу та осмислення складних соціальних, політичних, екологічних та технологічних викликів, з якими стикається людство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Єрмоленко А. Академічна філософія у вимірі парадигмальних змін. Філософська думка. 2018. №6. К.: Видавничий дім «Академперіодика» НАН України, 2018. С. 6–11.
2. Пальчинська М.В. Філософія. Навчальний посібник для підготовки до семінарських занять/ М. В. Пальчинська. – Одеса: Сімекс-прінт, 2020. – 208 с.
3. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / В.Л. Петрушенко. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів : «Магнолія плюс»; видавець СПД ФО В.М. Піча, 2015. – 506 с.
4. Філософія : підручник / В. С. Бліхар, А. Ф. Карась, М. П. Требін [та ін.] / за ред. В. В. Середи, М. М. Цимбалюка. – Львів : ЛьвДУВС, 2015. – 428 с.
5. Філософія і культура в мінливості сьогодення [Текст]: Матеріали всеукраїнських філософських читань 24 листопада 2020 р., м. Дніпро. М-во освіти і науки України; НТУ «ДП». – Д.: ДП, 2020. – 90 с.
6. Теклюк А. Путівник світом філософів: Запитай, щоб я тебе побачив. Ворбертон, Н. (2023). Коротка історія філософії. (А. Марховська, Пер.). Київ: Наш формат. // *Sententiae* 43 :1 (2024) 181-184.
7. Пунченко О., Нікітенко В. COVID-19: людина та суспільство перед викликами глобальних трансформаций // <http://humstudies.com.ua/article/view/209396>
8. Джорджо Агамбен: есеї про COVID-19 та критика навколо текстів // <https://supportyourart.com/stories/agamben-covid-19/>
9. Slavoj Žižek. *Pandemic! 2: Chronicles of a Time Lost*. John Wiley and Sons Ltd. 2021. 208 p.

Гриценюк Діана Олександрівна — студентка факультету менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: dianagricenuk5@gmail.com

Науковий керівник: **Теклюк Анатолій Іванович** – кандидат філософських наук, доцент, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: teklyuk.a.i@vntu.edu.ua

Hrytseniuk Diana - student of the Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: dianagricenuk5@gmail.com

Supervisor: **Tekliuk Anatolii** — PhD in Philosophy, Associate Professor, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: teklyuk.a.i@vntu.edu.ua